

Ha Kalkhedón nem volna végső szó a krisztológiában, akkor mit lehet mondanom ma, 56 évvel a másfélezer esztendő jubileum után? A fenti analógia nyomán csak ennyit: Jézus csak annyiban lehetett valóságos Isten is, hogy emberi fejlődése során valamikor rájött arra, hogy van neki egy időtlen előélete a Szentháromságban az Atya ölen és a Lélek társaságában. A kérdés – most már ezen túl – csak az, hogy mikor következett ez be. A békává varázsolt királyfi tudta kezdettől fogva, hogy ő békaként is királyfi, mert nem béka-petévé, ebihallá varázsolta őt a gonosz mostoha, hanem kifejlett békává. De Jézusnál nem így volt. A Szentlélek megárnnyékozta Mária méhét, s kilenc hónapon át e méhben élte Jézus a maga magzati életét, míg meg nem megszületett a betlehemi éjszakában. Azt is hallottuk a múlt héten, hogy két szopás között sem gondolhatott a maga isteni előéletére. 12 éves korában tudta e már, hogy Atyja, akinek a dolgaiban kell lennie, másképpen Atyja neki, mint nekünk? Azt gondolom, hogy még akkor sem tudta.

Úgy gondolom, hogy személyiségfejlődésének harmadik korszakában, a második és harmadik názareti évtizedében rémlett fel agyában a gondolat, hogy ő másmilyen, mint mi vagyunk. S éppen ez a képtelen gondolat tehetett őt introvertálttá. Ez hatott úgy rá, hogy nem beszélt a názáretieknek arról, ami egyre inkább foglalkoztatta. S ennek hatására hallotta, amikor bezárta názareti műhelyét, s a Jordánhoz érve János bemeztette a vízbe, Atyjának hangját: *Te vagy az én szerelmes Fiam!* S ez megerősítette Jézust abban, amit kiemlékedett magában a názareti évtizedek során. S mindez megmagyarázza, hogy elpofozza a pusztában a világ összes országaival s azok dicsőségével büszkélkedő Sátánt.

S ennek az istenfiúságnak a tudatával következik a naiv eufória negyedik fejlődési szakasza, majd egy borzalmas felismerés ötödik szakasza, s a feltámadás előtt és után az a felismerés, hogy az Isten megteremtette világban nem is olyan egyszerű az Isten országa megteremtése. Az, hogy ezt el nem végezheti a megtestesülés. Ahhoz mindannyiunknak az Atya szerelmes lányaivá és fiaivá kell lennünk. Ahhoz mindnyájunknak le kell koppintanunk a magunk módján a Egyetlen Fiúnak számunkra példamutató életét. S mindezeket honnan tudom? Nem tudom, csak hiszem, hogy valahogy ez lehet a dolgok rendje. Amen.

HALÁSZ ENDRE

A SZEGÉNYEK EGYHÁZA

Az elmúlt esztendőben eddig, megszakításokkal, hét hetet töltöttem négy kórházban. Betegtársaim között sok megfigyelésre tettem szert. Elsősorban nagyon nehezemre esett Isten nevének állandó, minden ok nélkül való emlegetése, csak valami erősítő-szó gyanánt. Azután a folyamatos beszéd során a legnagyobb természetességgel alkalmazott trágár kifejezések, amelyeket társaim észre sem vettek,

annyira természetes volt számukra a legotrombább beszéd. Szomorú volt hallanom annak az egyoldalúságnak a megnyilatkozását, hogy legfőbb érték számukra az anyagi érdek volt. Minden ítéletük és véleményük ennek jegyében fogalmazódott meg. Mindenkiel szemben a legképtelenebb rágalmat állították, mintha minden adatnak gondosan utánajártak volna. Ennek jegyében ítéleztek és mondták véleményét múlttól, jelenről és jövőről. Meg is mondtam nekik, hogy nem értek egyet véleményükkel, mert sok szempontot nem vesznek figyelembe. Október 23-án szóba került, hogy milyen tömegirtás volt 1945-ben, mennyi embert pusztítottak el 1957-ben (csak most tudjuk meg a 301-es parcella titkait!), most pedig sokakat már idegesít, hogy milyen körültekintéssel hozzák meg a törvényt, nem is a kisemberek, hanem a közélet megtisztítására vonatkozólag, hogy ne lehessen képviselő, polgármester, gazdasági vagy kulturális intézmény vezetője, akinek dolga volt a III/III-as ügyosztállyal. A legszomorúbb azonban az volt, amikor a papokra került sor.

Azt, hogy a papjuknak asszonya van és két gyereke, csak egyszer került szóba, de annál többször, hogy a pap hogyan "zsarolja" a népet. Mennyi stólat szed, mennyi "párbért". De a legsúlyosabb vád az volt, hogy a temetésekor meg kell fizetni visszamenőleg az elmaradt "párbért" akár 10-15 évre is. Ezzel a papi ellen-evangelizációval szemben már nem volt érvem. Csak csodáltam azt a vakmerőséget, ahogyan a szükségből betézőket is képesek vagyunk elvadítani. 1956. január elsején Pécelen megszűnt a stólafizetés. Egy évvel előbb arra kértem a híveket, hogy emeljék fel önkéntes egyházi megajánlásukat, hogy abból kártalanítani tudjuk "stóla-megváltás" címen az alkalmazottakat, és tízezer Ft-tal emelkedik az "egyházadó" összege. (ennyi volt egy évi stóla-vedelme a plébániának, ami osztódott plébános, káplán, kántor, sekrestyés, ministránsok és templom között, akkor megszüntetjük az esetenkénti stólafizetést. Tizenkétezer Ft-tal emelkedett az "egyházadó", és így püspöki engedéllyel megszűnt a stóla. Néhány évvel később egyik munkatársam utánaszámolt, hogy hogyan alakult a dolog. Megállapította, hogy a kántor és a sekrestyés jobban járt, a papok valamivel kevesebbet kaptak a stólamegváltásból, mintha esetről esetre kapták volna a stólat. Viszont az erkölcsi haszon sokkal több volt. Az emberek kezdetben nem értették a dolgot.

Hogy-hogy nem kell fizetni. Sőt nem is lehet. Nem fogadunk el semmit. Valóságosan háttal mentek ki az irodából. Voltak képviselőtestületi tagok, akik legalább annyit kívántak, hogy azoktól kérjünk stólat, akik nem fizetnek egyházi hozzájárulást. De hiszen az lett volna a legnagyobb melléfogás. Ezek az emberek, akik úgy jöttek be a plébániára, mint más szolgáltató vállalathoz, hogy rendelnek, fizetnek és kapják a szolgáltatást, mint más boltban, itt valami mással találkoztak. A II. Vatikáni zsinaton Lercaro bíboros felvetette, hogy az Egyházzól szóló határozathoz egy fejezetet kellene

csatolni, amely kifejti az Egyház szegénységét. A szegénység ugyanis hozzátartozik Jézus és a megváltás misztériumához, tehát az Egyháznak lényeges eleme. Nyolc napig folyt erről a vita. Ekkor Szahara püspöke, Mercier szólalt fel: "A Szentlélek, aki eddigi tanácskozásainkon soha nem hagyott cserben, most megleckézttetett bennünket. Azt az igazságot ugyanis, amit az ember nem élt át, nem tudja olyan tisztán felismerni, hogy teljeskörűen kifejezhesse. Az Egyház immár évszázadok óta nem éli a szegénységet és ezért nem is találhatjuk most meg azt a szöveget, amely megfelelne. Mit tegyünk? Hát nekünk püspököknek e Zsinattól fogva, Jézus követésében, újra át kell élnünk a szegénységet, és akkor majd a következő zsinaton, az Egyházzal szóló határozatban, utólag beiktathatjuk a megfelelő fejezetet."

A II. Vatikáni zsinat Egyházzal szóló okmányába azért bekerült egy rövid, de nagyon figyelemreméltó szakasz: "Krisztus szegényen és üldözötten vitte végbe a megváltás művét; az Egyházat is ugyanerre az útra szólítja hivatása, ami az, hogy az üdvösség gyümölcseit szétossza. Jézus Krisztus 'mint Isten, szolgálai alakot öltött, kiüresítette magát (Fil 2,6) és érettünk, noha gazdag volt, szegénnyé lett' (2Kor 8,9). Ugyanígy van az Egyház is: jóllehet küldetésében rászorul emberi eszközökre, nem arra van alapítva, hogy földi dicsőséget keressen, hanem arra, hogy saját példájával is az alázatosságot és az önmegtartóztatást hirdesse. 'Krisztust az Atya avégett küldte, hogy jó hírt vigyen a szegényeknek, gyógyítsa a megtört szívűeket' (Lk 4,18), 'megkeresse és megmentse az elvesztett' (Lk 19,10); hasonlóképpen az Egyház is szeretettel öleli át mindazokat, akiket az emberi gyengeség sújtott, sőt szegény és szenvedő alapítójának képmását ismeri fel a szegényekben és a szenvedőkben..." (LG 8).

Ez a szöveg természetesen nemcsak az ezt megfogalmazó püspökökre, nem is csak a papokra vonatkozik, hanem mindnyájunkra. Mindnyájunk feladata, hogy az Egyház a szegények egyháza és a szegényeket felkaroló gyülekezete legyen! Mikor lesz ebből valóság?

Szada, 1987

LIPIEN MIHÁLY

KARÁCSONYI TÖRTÉNET A ZSINAGÓGÁBAN

Darvas rabbi korábban mondogatta, hogy a szombat megünneplése, az igazából a szombati napon történik, a péntek esti szombat fogadás csak egy előkészületi szertartás. Amikor beszélgettünk, eszembe is jutott, hogy Jézus is szokása szerint szombaton bement a zsinagógába és felolvasására jelentkezett...

No karácsony napja szombatra esett, feleséggel Ibolyával egyeztetve elmentem a Hegedűs Gyula utcai

zsinagógába, ahol fél 10-kor kezdődött a szertartás (Darvas rabbi vezette). A bevezető reggeli ima véget nem érőnek tűnt. Szerintem már eltelt egy óra, mire a tóraszekrényből kivették az egyik tóratekeresztet (kettő volt benne) és ünnepélyesen a felolvasóállványhoz (bima) vitték, majd a jelen lévő zsidó férfiak többsége felolvasott belőle, de előtte és utána elmondta az ilyenkor szokásos imádságot. Aki alig tudott héberül, az legfeljebb egy mondatot kapott, aki jobban az egy vagy több "bekezdést". Amikor a felolvasó befejezte a felolvasást, körbejárt és mindenki nagy lelkesedéssel gratulált neki, amelyet kézfogással jelzett.

No ez megint legalább egy óra volt, így már a második óránál jártunk. Persze minden héberül. Csak azokat a részeket értettem, amikor azt mondták, hogy "baruk ata Adonáj... Elérkezett számomra a várva várt pillanat, amikor a tóratekeresztet ünnepélyesen visszavitték a tóraszekrénybe, közben mindenki - mint egy ereklyét - megérintette (a tóraszekrényből történő kivételénél is így volt). Én is így tettem a vállamra terített imakendőben (az elején kaptam, bár mondtam, hogy nem vagyok zsidó, de azt mondták, hogy akkor is kötelező). Miután visszatették a tóratekeresztet, meg nem szűnő hálaime kezdődött. Egyszer csak az előimádkozó odament a tóraszekrényhez és újra kinyitotta az ajtaját... Ekkor azt hittem elájulok. Ha a másik tóratekeresztet is kiveszik olvasására, akkor estére se érek haza. Szerencsére néhány ima után visszacsukta a tóraszekrény ajtaját és elhúzta előtte a függönyt. Ekkor kissé megnyugodtam, bár tudtam, hogy otthon igen kikapok ezért a közel 3 órás kiruccanásért. A tóraszekrény ajtajának bezárása után még volt sok ima, de éreztem, hogy - a zsidók Istenének legyen hála! - a szertartás vége felé közeledünk. Amikor végre visszaadtam az imakendőt, a samesz megkérdezte, hogy üdítőt vagy pálinkát kérek inni.

Úgy megörültem a magyar szónak, hogy azonnal pálinkát kértem. No az visszahozta a kezdeti hangulatomat és elmentem haza. Arról most nem írok, hogy Ibolya milyen szavakkal "dicsért" meg, a már régóta megterített ünnepi asztalnál...

KISS BÁLINT

INTERJÚ DOMBI FERENCCEL, EGY "MÁSKÉNT GONDOLKODÓ" PAPPAL

Az élményben felizzott eszme

- Sokat hallunk manapság az úgynevezett karizmatikus személyiségről. Véleményed szerint mi a lényege az ilyen embernek?

- A szavaknak nemcsak gondolatközlő, hanem közösségformáló szerepük is van. Sőt, elsődleges